

В І Д Г У К
офіційного опонента на дисертацію і автореферат
Бялковського Дениса Анатолійовича на тему
«Реалізація конституційних засад кримінального провадження в
діяльності слідчого судді» на здобуття наукового ступеня кандидата
юридичних наук за спеціальністю 12.00.09 – кримінальний процес та
криміналістика; судова експертиза; оперативно-розшукова діяльність.

Обґрунтування вибору теми дослідження. Основні завдання кримінального провадження, перераховані у статті 2 Кримінального процесуального кодексу України. Ефективна реалізація цих завдань можлива тільки при дотриманні засад – основоположних начал кримінального провадження. Найбільш гостро в кримінальному провадженні постає проблема реалізації конституційних засад – це обумовлено тим, що гарантовані Конституцією України права, свободи й інтереси людини не можуть залишатися абсолютно недоторканими в умовах практичної діяльності осіб і органів, які здійснюють кримінальне провадження. Передбачена кримінальним процесуальним законодавством система заходів і дій, що обмежують конституційні права, свободи та інтереси осіб, обумовлює необхідність існування гарантій правомірності їх застосування. Як одну із таких гарантій чинне кримінальне процесуальне законодавство України встановлює інститут слідчого судді, до повноважень якого належить здійснення судового контролю за дотриманням прав, свобод та інтересів осіб у кримінальному провадженні.

Процесуальний статус слідчого судді в кримінальному провадженні досліджувався вітчизняними і зарубіжними вченими вони у своїх працях досить ґрунтовно розглядали питання поняття, предмету, меж судового контролю в досудовому провадженні, а також досліджували історичні й порівняльні аспекти правового інституту слідчого судді. Окремі наукові дослідження присвячені розмежуванню повноважень прокурора і слідчого судді, повноваженням слідчого судді щодо розгляду скарг на рішення, дії чи бездіяльність органів досудового розслідування або прокурора під час досудового розслідування, а також здійсненню слідчим суддею положень змагальності сторін кримінального провадження. Однак механізм здійснення слідчим суддею конституційних засад захисту прав і свобод людини на сьогоднішній день не був предметом спеціального кримінально-процесуального наукового дослідження.

Виходячи з цього уявляється доцільним на основі вивчення доктринальних поглядів вітчизняних і зарубіжних вчених та системного аналізу кримінального процесуального законодавства дослідити механізм здійснення слідчим суддею конституційних засад кримінального провадження.

Зв'язок роботи з науковими програмами, планами, темами. Дисертацію виконано відповідно до Національної стратегії у сфері прав людини, затвердженої Указом Президента України від 25 серпня 2015 року № 501/2015, Плану заходів з реалізації Національної стратегії у сфері прав людини на період до 2020 року, затвердженої розпорядженням Кабінету Міністрів України від 23 листопада 2015 р. № 1393-р. Тема дисертації затверджена вченою радою Міжнародного гуманітарного університету 10 жовтня 2015 р. (протокол № 4) та відповідає кафедральній темі «Проблеми кримінального права, процесу та криміналістики».

Метою дослідження є розроблення та вдосконалення теоретичних, правових та праксеологічних положень реалізації конституційних засад кримінального провадження в діяльності слідчого судді.

Наукова новизна одержаних результатів полягає в тому, що дисертація є одним із перших монографічних досліджень проблеми реалізації конституційних засад кримінального провадження в діяльності слідчого судді, здійсненим в умовах дії чинного кримінального процесуального законодавства. У межах здійсненого дослідження обґрунтовується низка нових положень і висновків, що мають суттєве теоретичне і практичне значення:

1. Заслуговує на увагу пропозиція автора щодо теоретичного розуміння понять «кримінальна процесуальна дія» та «кримінальна процесуальна бездіяльність».

2. Офіційний опонент підтримує положення щодо порядку оскарження до слідчого судді рішень, дій чи бездіяльності слідчого чи прокурора на досудовому розслідуванні шляхом визначення обов'язкових реквізитів і встановлення форм відповідних категорій скарг.

3. Обґрунтовано необхідність доповнення Глави 35 КПК України процедурою переговорів між сторонами щодо укладання угоди про примирення або визнання винуватості, а також щодо обов'язкової участі суду (на стадії судового розгляду) та слідчого судді (на стадії досудового розслідування) під час таких переговорів;

4. Офіційний опонент підтримує теоретичні положення про стан наукової розробленості здійснення слідчим суддею конституційних засад кримінального провадження під час досудового розслідування.

Наукова і практична цінність дисертації. Достатня ступень обґрунтованості і достовірності наукових положень та висновків дисертації базується на вдало обраній методиці дослідження, комплексному використанні загальних та спеціальних методів наукового аналізу, глибокому критичному вивченні теоретичних підходів.

Основні теоретичні положення та висновки дисертації сформульовані у 21 науковій праці, 6 з яких опубліковано у фахових виданнях, перелік яких затверджено ДАК України, 2 – у виданні іноземної держави, 13 – у тезах наукових доповідей.

Емпіричну базу дослідження становлять дані судової практики, в тому числі Верховного суду, Конституційного Суду України, Касаційного

кримінального суду, місцевих судів, Європейського суду з прав людини, а також матеріали опитування 127 респондентів (47 слідчих суддів, 42 слідчих та 38 адвокатів).

Практичне значення одержаних результатів полягає в тому що сформульовані висновки і пропозиції становлять науковий та практичний інтерес і можуть бути використані у:

- в науково-дослідній сфері – як основа для подальших наукових розробок щодо здійснення слідчим суддею конституційних засад кримінального провадження;

- у правотворчій діяльності – з метою вдосконалення кримінально-процесуального законодавства України в частині правового регулювання процесуального статусу слідчого судді;

- у навчально-методичному процесі – при написанні підручників і посібників з навчальної дисципліни «Кримінально-процесуальне право», а також під час викладання цієї дисципліни у закладах вищої освіти.

Структурно дисертація складається з вступу, трьох розділів, які містять 8 підрозділів, висновків, списку використаних джерел та додатків. Зміст дисертації повністю розкриває тему дослідження, структура дисертації та автореферату в основному відповідають вимогам що ставляться до такого виду наукових праць загальні висновки до роботи в основному є логічними, лаконічними, послідовними, викладеними на високому рівні теоретичних та практичних узагальнень. Дисертація та автореферат підготовлені державною мовою. Зміст автореферату відповідає основним положенням сформульованим у дисертації.

Визначаючи позитивні ознаки дисертаційного дослідження, офіційний опонент разом з тим, хоче визначити окремі дискусійні чи недостатньо обґрунтовані положення роботи:

1. На думку офіційного опонента висновки по роботі викладені на 8 сторінках не зовсім коректно структуровані, що не дало автору змоги у повному об'ємі їх перенести до автореферату роботи, із за чого деякі слушні пропозиції автора викладені у роботі не знайшли свого відображення у авторефераті. Також у кінці висновків не наведені перспективи подальшого дослідження на вимогу наказ №40 МОН України.

2. Офіційний опонент вважає що робота тільки б покращилась якби автор систематизував при розгляді у підрозділі 3.3 «Реалізація слідчим суддею конституційних засад кримінального провадження під час надання дозволу на проведення слідчих (розшукових) та інших процесуальних дій» спочатку проведення слідчих (розшукових) дій, а потім НСРД, а не розглядав їх разом.

3. Не зовсім зрозумілою і такою, що потребує додаткової аргументації на прилюдному захисті є позиція автора наведена їм на сторінках 186-189 роботи, щодо процедури переговорів між сторонами щодо укладання угоди про примирення або визнання винуватості з обов'язковою участю слідчого судді (на стадії досудового розслідування). Виникає питання під час таких

переговорів в якості кого і на якій стадії цих перемовин слідчий суддя буде приймати участь?

4. У підрозділі 3.3 «Реалізація слідчим суддею конституційних засад кримінального провадження під час надання дозволу на проведення слідчих (розшукових) та інших процесуальних дій» автор на сторінках 172-175 роботи розглядає проблему надання слідчим суддею дозволу на проведення обшуку житла та іншого володіння особи та особистого обшуку особи, пише про відсутність єдиного підходу до цієї проблеми з боку практики, але ні як не пропонує вирішення цієї проблеми, шляхом зміни або доповнення КПК України.

5. У підрозділі 2.2. «Характеристика конституційних засад кримінального провадження України, як визначальних положень діяльності слідчого судді» автор до конституційних засад помилково відносить засаду «безпосередність дослідження показань, речей і документів» та засаду «розумність строків» які відносяться до галузевих, або спеціальних засад.

Висловлені зауваження багато в чому мають дискусійний характер, а тому суттєво не впливають на позитивну оцінку дисертаційного дослідження.

ВИСНОВОК:

Дисертаційне дослідження **Бялковського Дениса Анатолійовича** на тему «**Реалізація конституційних засад кримінального провадження в діяльності слідчого судді**» є закінченим актуальним, науково і практично значущим дослідженням, що має істотне значення для розвитку кримінально-процесуальної науки, удосконалення законодавчої практики та відповідає вимогам п. 9, 11 Порядку присудження наукових ступенів, затвердженого Постановою Кабінету Міністрів України від 24.07.2013 р. № 567, а її автор **Бялковський Денис Анатолійович** – заслуговує на присудження наукового ступеня кандидата юридичних наук за спеціальністю 12.00.09 – кримінальний процес та криміналістика; судова експертиза; оперативно-розшукова діяльність.

Офіційний опонент

професор кафедри кримінального процесу

Одеського державного університету внутрішніх справ

кандидат юридичних наук, професор

Сергій СМОКОВ

Погоджено:

Перший проректор Одеського

державного університету внутрішніх справ

доктор юридичних наук, професор

Володимир ГРОХОЛЬСКИЙ

